

ความรู้และพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ Knowledge and Behavior toward Household Accounts Based on the Sufficiency Economy Philosophy of the People in Nong Faek Subdistrict Municipality, Saraphi District, Chiang Mai Province

มนฤดี ม่วงรุ่ง¹ ธวัชรรัตน์ เชื้อวงศ์บุญ² และพลับปลึง พวงธนะสาร³
Monrudee Maungrung¹, Tawonrat Churwongboon² and Plubpeung Puangtanasarn³

Received: June 11, 2025

Revised: June 20, 2025

Accepted: September 9, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในเทศบาลตำบลหนองแฝก จำนวน 354 ราย สุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน การเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมด้วย Independent Samples t-test และ One-Way Analysis of Variance และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วย Pearson's Correlation Coefficient

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีคะแนนเฉลี่ย 7.30 ถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม 4.47 ถือว่าอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความรู้การทำบัญชีครัวเรือนจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ของครอบครัว และระดับค่าใช้จ่ายในครอบครัว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตจำแนกตามอาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ของครอบครัว และระดับค่าใช้จ่าย

¹ อาจารย์ สำนักการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000 Lecturer, General Education Office, Payap University Chiang Mai 50000 Tel. 0866597501 e-mail: monrudeemaung@gmail.com (Corresponding author)

² อาจารย์ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000 Lecturer, Accountancy Department, Faculty of Business Administration, Payap University Chiang Mai 50000 Tel. 0831524955 e-mail: Tawonrat.c@gmail.com

³ อาจารย์ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 50000 Lecturer, Accountancy Department, Faculty of Business Administration, Payap University Chiang Mai 50000 Tel. 0817830711 e-mail: plubpeungp@gmail.com

ในครอบครัว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในระดับปานกลางและมีทิศทางเดียวกัน ($r = .470$) จากผลการศึกษาดังกล่าว เทศบาลตำบลหรือหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนโดยใช้แนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมให้ประชาชนเริ่มทำบัญชีครัวเรือน อันจะนำไปสู่การสร้างวินัยทางการเงินในครอบครัว รู้จักวางแผนและควบคุมค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับรายได้เพื่อสร้างความพอประมาณ รอบคอบ และมีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ: บัญชีครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ พฤติกรรม

Abstract

This study aimed to 1) compare the knowledge of household accounting grounded in the Sufficiency Economy Philosophy and the behavior of individuals in applying this philosophy in their daily lives, and 2) examine the relationship between knowledge and behavior related to household accounting based on the Sufficiency Economy Philosophy among residents of Nong Faek Sub-district Municipality in Saraphi District, Chiang Mai Province. The sample comprised 354 households from the Nong Faek Sub-district Municipality, selected through a simple random sampling method. Data collection was conducted by using a questionnaire, and the analysis involved both descriptive and inferential statistics, including independent samples T-tests, one-way analysis of variance, and Pearson's correlation coefficient to explore the relationships.

According to the study, the average score for knowledge of household accounting based on the Sufficiency Economy Philosophy was 7.30, indicating a moderate level. In contrast, the overall average score for applying the Sufficiency Economy Philosophy in daily life was 4.47, reflecting a high level of behavior. The comparisons of knowledge of household accounting based on factors such as gender, age, occupation, education level, family income, and family expenditure revealed statistically significant differences. Similarly, the analysis of behaviors associated with the application of the Sufficiency Economy Philosophy, categorized by occupation, education level, family income, and family expenditure also demonstrated statistically significant differences. Furthermore, the study explored the relationship between knowledge of household accounting and behaviors related to the Sufficiency Economy Philosophy, finding a statistically significant moderate correlation ($r = .470$) in the same direction. In light of these findings, it is recommended that the sub-district municipality and relevant private sector organizations

collaborate to promote and facilitate training and knowledge dissemination regarding household accounting through the Sufficiency Economy Philosophy. This should include organizing activities aimed at motivating and encouraging public participation in household accounting, which would ultimately lead to improved financial discipline within families. Such an approach would enable families to plan and manage their expenses in alignment with their income, thereby fostering moderation, prudence, and resilience in their lives.

Keywords: Household Accounting, Sufficiency Economy, Knowledge, Behavior

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาภาวะเศรษฐกิจและการเมืองเข้ามารุมล้อม หากประชาชนคนไทยมีการใช้จ่ายเงินอย่างประมาท ไม่มีวินัยทางการเงินที่ดี ปัญหาการเงินส่วนบุคคลอาจทำให้ครัวเรือนขาดสภาพคล่องและมีแนวโน้มที่จะก่อปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น เมื่อหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นอาจทำให้เกิดปัญหาผิวนัดชำระหนี้ขึ้นเนื่องจากฐานะการเงินของครัวเรือนไม่มั่นคง หนี้สินครัวเรือนที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันโดยไม่ได้มีการวางแผนการใช้จ่ายล่วงหน้า ทำให้รายรับและรายจ่ายของครัวเรือนไม่สมดุลกัน ทำให้เกิดหนี้ครัวเรือน “สภาพัฒน์รายงานภาวะสังคมฯ” (2566) ได้สรุปข้อมูลเกี่ยวกับสถิติหนี้สินครัวเรือนไตรมาสหนึ่ง ปี พ.ศ. 2566 โดยพบว่า หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่า 15.96 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 ขณะที่สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 90.6 จากสถิติหนี้สินครัวเรือนข้างต้นจึงมีการสนับสนุนให้จัดทำบัญชีครัวเรือน ภัทรา เรืองสินัญญา (2555) เสนอว่าการทำบัญชีครัวเรือนเป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลและครอบครัว ซึ่งช่วยให้ประชาชนสามารถควบคุมรายรับ-รายจ่าย วางแผนทางการเงิน และลดปัญหาหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกฝนตนเองด้วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีเหตุผล รู้จักพอประมาณ รักตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ซึ่งรวมถึงการทำบัญชีครัวเรือนและจดบันทึกรายรับรายจ่าย ถือเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ สถิตย์ มโนการ (2560) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการพึ่งพาตนเองในชุมชนบ้านนาแล ตำบลศิลาแลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรมที่ประสบปัญหาด้านรายได้และรายจ่ายที่ไม่สมดุล ทำให้หลายครัวเรือนมีหนี้สิน การศึกษารั้วนี้ได้มีการประยุกต์ใช้บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยหน่วยงานในพื้นที่และนักวิจัยได้เข้าไปให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน เน้นย้ำถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ควบคู่ไปกับเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม และส่งเสริมให้ครัวเรือนบันทึกรายรับและรายจ่ายในแต่ละวันอย่างละเอียด เมื่อมีการบันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ครัวเรือนสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ว่า มีรายรับมากกว่ารายจ่ายหรือไม่ มีรายจ่ายส่วนไหนที่สามารถลดหรือปรับเปลี่ยนได้ เพื่อให้เกิดการออม และรู้จักประมาณตนในการใช้จ่าย ซึ่งจากการบันทึกบัญชีครัวเรือนจะเห็นภาพรวมของการใช้จ่าย และสามารถตัดสินใจ

ลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นลง อีกทั้งบางครัวเรือนเมื่อเห็นว่ารายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายที่จำเป็น จะหันมาพิจารณาหาอาชีพเสริม หรือใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การปลูกผักสวนครัว เพื่อลดค่าใช้จ่ายอาหาร หรือการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการและปฏิบัติตามแนวทางการทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอสามารถบริหารจัดการเงินได้ดีขึ้น ลดการก่อหนี้ และบางส่วนสามารถชำระหนี้สินที่มีอยู่ได้ อีกทั้งยังเกิดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการออม ทำให้ครัวเรือนมีเงินเก็บสำรองไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน หรือเป็นทุนในการประกอบอาชีพ การมีวินัยทางการเงินทำให้ครัวเรือนมีความมั่นคงในชีวิตมากขึ้น ลดความเครียดเรื่องค่าใช้จ่าย และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

อรรถพล จรจันทร์ (2564) กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินโดยทั่วไป มักจะพิจารณาแนวคิดพฤติกรรมการเงิน (Financial Behavior) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ศึกษาและอธิบาย พฤติกรรมการตัดสินใจทางการเงินของบุคคล โดยนำหลักการทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้เพื่อทำความเข้าใจ ว่าทำไมคนเราถึงตัดสินใจทางการเงินในแบบต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้สามารถเข้าใจเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการเงินที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพิจารณาทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล (Individual Differences Theory) ของ De Fleur (1996) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญในการทำความเข้าใจว่าปัจจัย พื้นฐานของบุคคลมีอิทธิพลต่อการรับรู้ การตีความ และการตอบสนองต่อสิ่งเร้ารอบตัวอย่างไร ซึ่งหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล ได้แก่ 1) ความแตกต่างทาง จิตวิทยาและบุคลิกภาพ 2) การเรียนรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคล ประสบการณ์ในอดีต การเรียนรู้จาก สิ่งแวดล้อม และการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน หล่อหลอมให้แต่ละบุคคลมีกรอบความคิดไม่เหมือนกัน และ 3) ความแตกต่างระหว่างบุคคลนำไปสู่พฤติกรรมที่แตกต่างกันผ่านกลไกทางจิตวิทยา เช่น การเลือกรับสาร การเลือกรับรู้ และการเลือกจดจำ แม้ว่าทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล จะเน้นไปที่คุณสมบัติทางจิตวิทยาและบุคลิกภาพ แต่ในทางปฏิบัติ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ถือเป็น ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่หล่อหลอมและส่งผลต่อความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล เช่น เพศและอายุ อาจมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ความสนใจ และความต้องการที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษา และอาชีพอาจกำหนดระดับสติปัญญา ความสามารถในการวิเคราะห์ และมุมมองต่อโลก สถานภาพ ทางสังคมและเศรษฐกิจอาจมีผลต่อค่านิยม ความเชื่อ และความต้องการในการใช้สื่อเพื่อตอบสนอง สถานะทางสังคม ในการศึกษาครั้งนี้จะเรียกลักษณะทางประชากรศาสตร์ว่า ลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ของครอบครัว และรายจ่ายของครอบครัว

งานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนในหลายพื้นที่ โดยเน้น การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมวินัยทางการเงินและลดภาระหนี้สินของครัวเรือน อย่างไรก็ดี พบว่า ยังขาดการวิเคราะห์เชิงสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ รายได้ อาชีพ กับความรู้และพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน ผ่านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีวินัยทางการเงิน แต่การปฏิบัติจริงยังคงพบอุปสรรค เช่น ความไม่ต่อเนื่องในการบันทึกบัญชี การขาดแรงจูงใจ และประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ

เกี่ยวกับแนวทางที่ถูกต้องในการทำบัญชีครัวเรือน นอกจากนี้จากการลงพื้นที่บริการวิชาการแก่ชุมชน เทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ และรับฟังข้อมูลการวิเคราะห์ปัญหาของประชาชนในประเด็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้บริหารเทศบาลได้คาดการณ์แนวโน้มในอนาคตเกี่ยวกับจำนวนประชาชนที่ไม่มีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวจะมีเพิ่มขึ้น ประชาชนว่างงานมากขึ้น เศรษฐกิจแย่ๆ ตลอดจนมีหนี้สินเพิ่ม ขาดรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้กับประชาชนในชุมชน ได้เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมวินัยทางการเงินที่เหมาะสม ตลอดจนนำข้อมูลจากการศึกษาเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้มั่นคงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกันจะมีความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกันจะมีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน
3. ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหา ศึกษาความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พฤติกรรมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ด้านประชากร ศึกษาจากหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ด้านระยะเวลา ช่วงเวลาที่ศึกษา ได้แก่ มิถุนายน พ.ศ. 2567 - พฤษภาคม พ.ศ. 2568

ด้านพื้นที่ ศึกษาในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดลักษณะประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน (Behavioral Finance) หมายถึง พฤติกรรมการตัดสินใจทางการเงินของบุคคลและการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เป็นงบที่อธิบายรายรับและรายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน รวมไปถึงเงินสดคงเหลือ ณ ปลายเดือนของแต่ละเดือน อรรถพล จรจันทร์ (2564) ได้กล่าวถึงโครงสร้างของงบประมาณรายรับ-รายจ่ายประกอบด้วย 1) รายรับ (Income) ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง คอมมิชชั่น โบนัส ค่าเช่า ดอกเบี้ย และเงินสด เป็นต้น 2) รายจ่าย (Expense) ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายคงที่ เช่น ค่าเช่า ค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถยนต์ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าสาธารณูปโภค ค่าบัตรเครดิต ค่าประกัน เป็นต้น 3) ค่าใช้จ่ายผันแปร ได้แก่ ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าเครื่องใช้ และค่าเบ็ดเตล็ด เป็นต้น และ 4) เงินออม (Saving) ขั้นต่ำควรเป็น 10% ของรายรับทุกประเภทรวมกัน หรือตามหลักที่ถูกต้องเงินออมนี้จะต้องเป็น 10% ของรายได้ก่อนหักภาษี เมื่อทราบข้อมูลรายรับและรายจ่ายแล้วจะสามารถคำนวณเงินคงเหลือต่อเดือนได้ โดยมีวิธีดังนี้

$$\text{เงินคงเหลือต่อเดือน} = \text{รายรับ} - \text{เงินออม} - \text{รายจ่าย (คงที่ + ผันแปร)}$$

ผู้ที่มีพฤติกรรมทางการเงินที่ดีจะส่งเสริมให้บุคคลนั้นสามารถวางแผนการจัดการทางการเงินได้ นำไปสู่ความพึงพอใจในสถานะทางการเงินของตนเอง เนื่องจากมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขในสถานะทางการเงินของตนเอง

วชิรวัชร งามละม่อม (2558) กล่าวว่า ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์เป็นความหลากหลายด้านภูมิหลังของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ อาชีพ ซึ่งบุคคลจะมีลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์ Fonseca et al. (2012) ได้กล่าวถึงตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดและอธิบายความรู้และพฤติกรรมทางการเงินของมนุษย์ ซึ่งครอบคลุมถึงรูปแบบการใช้จ่าย การออม การลงทุน และการตัดสินใจเกี่ยวกับหนี้สิน เช่น เพศมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเงิน โดยเพศหญิงมักมีแนวโน้มวางแผนการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายอาจมีแนวโน้มรับความเสี่ยงทางการเงินมากกว่าเหตุผล ในขณะที่ Lusardi and Mitchell (2014) กล่าวถึงตัวแปรอายุมีผลต่อการวางแผนทางการเงิน เช่น คนวัยหนุ่มสาวมักจะให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายและความพึงพอใจในปัจจุบัน ขณะที่คนวัยกลางคนถึงสูงวัยมักเน้นการออมเพื่ออนาคตและการวางแผนเกษียณ ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมักเชื่อมโยงกับความรู้ทางการเงินซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจทางการเงินที่มีประสิทธิภาพมากกว่า เช่น การออมที่สม่ำเสมอและการลงทุนอย่างมีเหตุผล และ Hilgert et al. (2003) ได้กล่าวว่า รายได้และอาชีพของบุคคลที่มีรายได้สูงและอาชีพมั่นคงมีแนวโน้มสามารถจัดการทางการเงินได้ดีขึ้น เช่น สามารถกันเงินสำรองฉุกเฉินและลงทุนได้มากกว่า

จากรายละเอียดข้างต้น ตัวแปรประชากรศาสตร์จึงสามารถกำหนดหรืออธิบายพฤติกรรมทางการเงินของบุคคลหรือครัวเรือนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีประโยชน์ในการวางแผน

นโยบายด้านการเงินของรัฐ หรือการออกแบบโปรแกรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมวินัยทางการเงินในกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรม

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของ “ความรู้” ว่าหมายถึง เข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ หรือสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ ญาณิกา ศักดิ์ศรี (2561) ยังได้สรุปไว้ว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกิดจากการศึกษา การอบรม การถ่ายทอดความรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์ รวมถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ได้พบเจอทำให้มีประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ มีทักษะเพิ่มขึ้น และมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ

“Bloom’s Taxonomy of Learning” (ม.ป.ป.) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ของคนว่า ประกอบด้วยความรู้ตามระดับต่าง ๆ รวม 6 ระดับ ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ 2) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล 3) การนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดในเรื่องใด ๆ ที่มีอยู่เดิมไปแก้ไข ปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้นโดยการใช้ความรู้ต่าง ๆ 4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจ และการนำไปปรับใช้โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่ ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน และ 6) การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยมีการกำหนดเกณฑ์ (Criteria) เป็นฐานในการพิจารณาตัดสิน

ญาณิกา ศักดิ์ศรี (2561) อธิบายว่า พฤติกรรมหรือการปฏิบัติ คือ การกระทำของบุคคลนั้น ๆ ที่อาจเกิดจากความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ที่พบเจอหรือความเชื่อในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อความคิด ทัศนคติทำให้เกิดการปฏิบัติในแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป

จันทะสุก ลาดสะอาด และคนอื่น ๆ (2561) สรุปไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลจะครอบคลุมถึงการแสดงออกทางด้านร่างกายและจิตใจ องค์ประกอบของพฤติกรรมประกอบด้วย 1) การรับรู้ (Perception) เป็นการแปลความหมายจากการสัมผัส โดยเริ่มตั้งแต่การมีสิ่งเร้ามากระทบกับอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้าและส่งกระแสประสาทไปยังสมองเพื่อการแปลความ 2) การเรียนรู้ (Learning) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน 3) การคิด (Thinking) เป็นกระบวนการของสมองในการสร้างสัญลักษณ์หรือภาพให้ปรากฏในสมองเพื่อเป็นตัวแทนของวัตถุสิ่งของเหตุการณ์ต่าง ๆ 4) สติปัญญา (Intelligent) เป็นความสามารถในตัวบุคคลที่จะทราบได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก 5) ทัศนคติ (Attitude) เป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในทางบวกหรือลบต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สถานะนี้เป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของพฤติกรรม

ของบุคคลต่อเหตุการณ์ สิ่งของ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง 6) อารมณ์ (Emotion) เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าซึ่งมีผลต่อร่างกายและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล และ 7) ความเชื่อ (Beliefs) เป็นการยอมรับ นับถือ เชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิด เหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีความรู้ และพฤติกรรมของมนุษย์ สรุปได้ว่า ก่อนที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมา มีปัจจัยที่สำคัญมากระทบ เช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด สติปัญญา อารมณ์ หรือทัศนคติ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตามแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าว

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับบัญชีครัวเรือน

เกศสุตา สิทธิสันติกุล (2550) กล่าวว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนถือเป็นแนวคิดหนึ่งที่สำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อผลักดันให้ผู้ทำบัญชีครัวเรือนเรียนรู้ที่จะใช้เส้นทางชีวิตที่เหมาะสม การจัดบันทึกบัญชีเป็นกิจกรรมเรียนรู้อย่างหนึ่งและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การศึกษา การฝึกฝน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติพัฒนาความรู้ความคิดและการปฏิบัติที่ถูกต้อง

เนตรนิภา เจียมศักดิ์ และจุฑารัตน์ โพธิ์หลวง (2566) สรุปไว้ว่า บัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือหนึ่งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้สำหรับบันทึกรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน เป็นแนวทางสู่ความพอเพียงที่เน้นการรู้จักประมาณตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบในอนาคต ทั้งในระดับครัวเรือนไปสู่ชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นทำให้เกิดการประหยัด มีการออมเพิ่มขึ้น และช่วยลดปัญหาหนี้สินภายในครัวเรือนได้

การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการบันทึกรายรับและรายจ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดในแต่ละวันของครัวเรือน และนำข้อมูลไปวิเคราะห์สรุปผล โดยข้อมูลบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้รับทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สินของครัวเรือน และทราบว่าเงินคงเหลือเท่าใด สามารถนำข้อมูลไปบริหารจัดการการเงิน จัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หรือหาวิธีการเพิ่มรายได้ ซึ่งเป็นการบริหารความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่าย การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือหนึ่งตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นการรู้จักประมาณตน มีเหตุผล มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีความรู้และคุณธรรม สามารถบริหารจัดการการเงินภายในครัวเรือน โดยข้อมูลที่ได้จากการบันทึกทำให้รู้รายได้ รู้รายจ่าย รู้ถึงการใช้จ่ายอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะนำไปสู่การออมในที่สุด รวมทั้งช่วยลดปัญหาหนี้สินภายในครัวเรือนได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชลธิชา วิริยะจงเจริญ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในเขตฝั่งธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่ต่างกันทำให้พฤติกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในเขตฝั่งธนบุรีมีความแตกต่างกัน ซึ่งผล

การค้นพบนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยคาดว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกันจะทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้ความเข้าใจ การส่งเสริมและการเผยแพร่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

อาทิตย์ สุจเสน และคนอื่น ๆ (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จากผลการศึกษาดังกล่าว สามารถสนับสนุนสมมติฐานเกี่ยวกับความรู้กับพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนว่ามีความสัมพันธ์กัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดลักษณะประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมทางการเงิน ทฤษฎีความรู้และพฤติกรรม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับบัญชีครัวเรือน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน การส่งเสริมและสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประชาชนที่มีลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกันว่ามีความรู้และพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงต่างกันหรือไม่ ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตามกรอบแนวคิดดังนี้

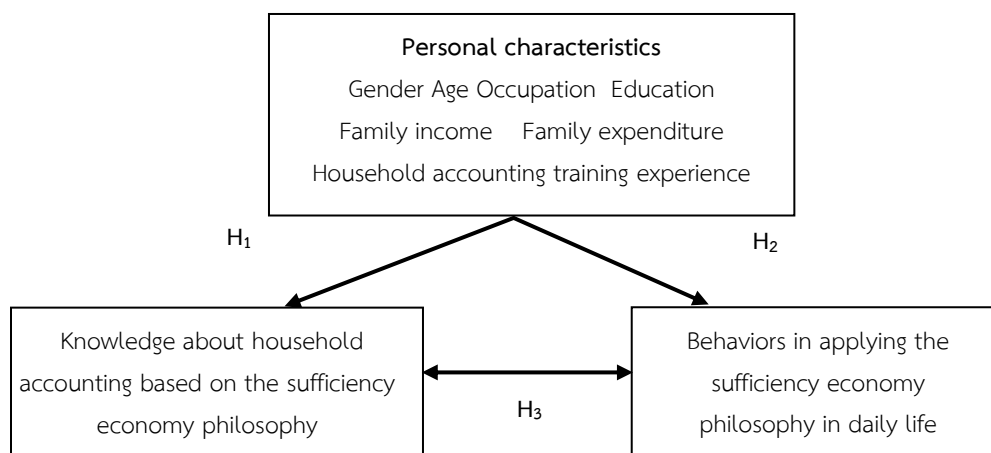

Figure 1 Conceptual Framework

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นบุคคลที่สมาชิกในครัวเรือนให้การยอมรับนับถือว่า เป็นผู้นำหรือผู้รับผิดชอบหลักของครัวเรือน ทั้งนี้อาจเป็นผู้ดูแลเรื่องการเงินหรือสวัสดิการของครัวเรือน และไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของบ้านหรือเป็นบิดามารดาของสมาชิกในครัวเรือน และอาจเป็นสมาชิกคนใดก็ได้ที่ได้รับการยอมรับจากคนในครัวเรือน จำนวน 9 หมู่บ้าน รวม 3,053 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ คำนวณขนาดตัวอย่างรวมทั้งหมดด้วยสูตรของยามานะ (ทานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % ได้จำนวน 354 รายและคำนวณขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน โดยมีคุณสมบัติการคัดเลือกเข้าศึกษา (Inclusion Criteria) ได้แก่ เป็นหัวหน้าของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ มีสัญชาติไทย อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป สามารถอ่าน ฟัง พูด ภาษาไทยได้ และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และตัวอย่างดังกล่าวได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย โดยเจ้าหน้าที่ภาคสนามจะเป็นผู้คัดกรองตรวจสอบคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนที่จะตอบแบบสอบถาม และสามารถเก็บรวบรวมตัวอย่างได้ครบตามจำนวน

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 13 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปรนัย 2) ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นคำถามแบบปรนัย 2 ตัวเลือก (ถูก/ผิด) จำนวน 10 ข้อ 3) พฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาเนื้อหาจากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และ 4) ข้อเสนอแนะ/แนวทางเพื่อการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนฯ ของประชาชนในชุมชน มีลักษณะคำถามเป็นแบบอัตนัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยดังกล่าว พบว่า แบบสอบถามผ่านเกณฑ์คุณภาพ โดยข้อคำถามทุกข้อในแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 โดยมีบางข้อที่มีคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ปรับข้อความเพื่อให้ชัดเจนขึ้น และตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .864

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจ

พอเพียง โดยบุญชม ศรีสะอาด (2539) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การกำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยในการแปลผล ซึ่งค่าเฉลี่ยในช่วง 7.68 - 10.00 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยในช่วง 5.34 - 7.67 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยในช่วง 3.00 - 5.33 หมายถึง มีความรู้ในระดับต่ำ และ บุญชม ศรีสะอาด (2556) ได้กล่าวถึงการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งค่าเฉลี่ยในช่วง 4.51 - 5.00 หมายถึง พฤติกรรมการประยุกต์ใช้ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยในช่วง 3.51 - 4.50 หมายถึง พฤติกรรมการประยุกต์ใช้ฯ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยในช่วง 2.51 - 3.50 หมายถึง พฤติกรรมการประยุกต์ใช้ฯ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยในช่วง 1.51 - 2.50 หมายถึง พฤติกรรมการประยุกต์ใช้ฯ อยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยในช่วง 1.00 - 1.50 หมายถึง พฤติกรรมการประยุกต์ใช้ฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Independent Samples t-test One-Way Analysis of Variance และ Pearson's Correlation Coefficient ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในช่วง 0.91 - 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในช่วง 0.71 - 0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในช่วง 0.31 - 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในช่วง 0.01 - 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิตัวอย่างผู้เข้าร่วมวิจัยโดยนำข้อเสนอโครงการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยได้รับการรับรอง COA No. 249/2024 หมายเลขรับรอง: IRBCMRU 2024/249.12.06 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2567

ผลการวิจัย

(1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสาร์ภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.70 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 36.40 มีอายุ 41 ถึง 50 ปี ร้อยละ 22.30 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ร้อยละ 29.70 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 40.40 มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนระหว่าง 10,001 ถึง 20,000 บาท ร้อยละ 38.40 มีค่าใช้จ่ายของครอบครัวต่อเดือนระหว่าง 7,001 ถึง 10,000 ร้อยละ 56.80 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละ 54.20 ไม่มีการทำบัญชีครัวเรือน นอกจากนี้ร้อยละ 70.40 มีการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อทราบรายรับ-รายจ่ายในครอบครัว ร้อยละ 25.90 ทำบัญชีมาเป็นเวลา 3 ถึง 4 ปี ร้อยละ 47.50 บันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำทุกวัน โดยหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพียงผู้เดียวคิดเป็นร้อยละ 54.90 และร้อยละ 58.10 ทำบัญชีในสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนสำเร็จรูป

(2) ความรู้และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างพบว่า คะแนนความรู้อยู่ระหว่าง 3 - 10 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 7.30 ถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต พบว่า คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.47 ถือว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตอยู่ที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ประเด็นการประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่คดโกง ไม่รับสินบนหรือเบียดเบียนให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนด้วยค่าเฉลี่ย 4.75 รองลงมา คือ การตระหนักถึงคุณค่าของเงิน ฉลาดใช้ ฉลาดออม และฉลาดทำบุญตามอัตภาพ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.61 สมาชิกในครัวเรือนไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุขด้วยค่าเฉลี่ย 4.60 และการไม่ใช้จ่ายเกินตัว ไม่ฟุ่มเฟือยหรือใช้เงินมากในสิ่งที่ไม่จำเป็นจนสร้างภาระหนี้สินให้ตนเองและครอบครัวด้วยค่าเฉลี่ย 4.56

(3) การเปรียบเทียบความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -2.168$, $p < .05$) โดยเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ย 7.40 สูงกว่าเพศชายที่มีคะแนนเฉลี่ย 7.10 ผู้ที่มีอายุต่างกันมีความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.604$, $p < .05$) โดยผู้ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 6.94 ต่ำกว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี ที่มีคะแนนเฉลี่ย 7.46 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 7.48 และอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 7.42 ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.389$, $p < .05$) โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 6.82 ต่ำกว่าผู้ที่มีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีคะแนนเฉลี่ย 7.51 และระดับปวส./อนุปริญญา มีคะแนนเฉลี่ย 7.49 ผู้ที่มีอาชีพต่างกันมีความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 5.012$, $p < .01$) โดยผู้ที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีคะแนนเฉลี่ย 6.52 ต่ำกว่าผู้ที่มีอาชีพค้าขายที่มีคะแนนเฉลี่ย 7.54 อาชีพรับราชการ/พนักงานของรัฐมีคะแนนเฉลี่ย 7.73 และอาชีพบริษัทเอกชนมีคะแนนเฉลี่ย 7.45 ผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกันมีความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.743$, $p < .05$) โดยผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 6.79 ต่ำกว่าผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท ที่มีคะแนนเฉลี่ย 7.51 ผู้ที่มีค่าใช้จ่ายในครอบครัวต่างกันมีความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 5.984$, $p < .01$) โดยผู้ที่มีค่าใช้จ่ายระหว่าง 7,001 - 10,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 7.61 สูงกว่าผู้ที่มีค่าใช้จ่ายระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 6.88 และค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่า 20,001 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 6.84 ข้อมูลแสดงใน Table 1

Table 1 Comparison of Household Accounting Knowledge based on the Sufficiency Economy Philosophy, classified by Personal Characteristics

Personal Characteristic	Statistic Test	p-value
Gender	t = -2.168	.031 [*]
Household Accounting Training	t = 1.735	.084 ^{ns}
Age	F = 3.604	.016 [*]
Education	F = 3.389	.011 [*]
Occupation	F = 5.012	.000 ^{**}
Family Income	F = 3.743	.013 ^{**}
Family Expenditure	F = 5.984	.000 ^{**}

*P < .05 **P < .01 ^{ns} Non Significant

(4) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมฯ ไม่แตกต่างกัน ($t = -.154$, $p > .05$) โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.46 และ 4.47 ตามลำดับ ผู้ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมฯ ไม่แตกต่างกัน ($F = 1.829$, $p > .05$) โดยผู้ที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 4.57 รองลงมาอายุระหว่าง 20 - 30 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 4.55 อายุมากกว่า 50 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 4.47 และอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 4.43 สำหรับผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.856$, $p < .05$) โดยผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 4.30 ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีคะแนนเฉลี่ย 4.56 ระดับปวส./อนุปริญญา มีคะแนนเฉลี่ย 4.54 และระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย 4.51 ผู้ที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 4.252$, $p < .01$) โดยผู้ที่มีอาชีพค้าขายมีคะแนนเฉลี่ย 4.62 สูงกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีคะแนนเฉลี่ย 4.43 อาชีพเกษตรกร มีคะแนนเฉลี่ย 4.35 และอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีคะแนนเฉลี่ย 4.16 ผู้ที่มีรายได้ครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 8.527$, $p < .01$) โดยผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 4.62 สูงกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 4.31 และผู้ที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่า 30,001 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 4.26 ผู้ที่มีค่าใช้จ่ายครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 11.923$, $p < .01$) โดยผู้ที่มีค่าใช้จ่ายระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 ต่ำกว่าผู้ที่มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 3,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 4.63 ค่าใช้จ่ายระหว่าง 3,001 บาท - 7,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 4.53 และค่าใช้จ่ายระหว่าง 7,001 - 10,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย 4.61 ข้อมูลแสดงใน Table 2

Table 2 Comparison of Sufficiency Economy Philosophy Application in Daily Life, classified by Personal Characteristics

Personal Characteristic	Statistic Test	p-value
Gender	$t = -.154$	.878 ^{ns}
Household Accounting Training	$t = .960$	.338 ^{ns}
Age	$F = 1.829$	.142 ^{ns}
Education	$F = 2.856$	.024 [*]
Occupation	$F = 4.252$	.001 ^{**}
Family Income	$F = 8.527$	.000 ^{**}
Family Expenditure	$F = 11.923$	.000 ^{**}

*P < .05 **P < .01 ^{ns} Non Significant

(5) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

ผลการศึกษาพบว่า การทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .470$, $p < .01$) โดยความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและมีทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ข้อมูลแสดงใน Table 3

Table 3 Results of the Correlation Test between Knowledge of Household Accounting based on the Sufficiency Economy Philosophy and the Behavioral Application of the Sufficiency Economy Philosophy in Daily Life

Variable	Behavioral Application of the Sufficiency Economy Philosophy in Daily Life	
	r	P-value
Knowledge of Household Accounting based on the Sufficiency Economy Philosophy	.470	.000 ^{**}

**P < .01

อภิปรายผล

(1) การเปรียบเทียบความรู้การทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

หัวหน้าครัวเรือนที่มีลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ของครอบครัว และระดับค่าใช้จ่ายของครอบครัวต่างกัน จะมีความรู้การทำบัญชีครัวเรือนฯ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับทิวชีวร ชร งามละม่อม (2558) ได้กล่าวถึงตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ว่า มีบทบาทสำคัญในการกำหนดและอธิบายความรู้และพฤติกรรมทางการเงินของมนุษย์ ซึ่งครอบคลุมถึงรูปแบบการใช้จ่าย การออม การลงทุน และการตัดสินใจเกี่ยวกับหนี้สิน โดยผู้หญิงมีแนวโน้มต้องการที่จะรับข่าวสารและวางแผนการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังมากกว่าเพศชาย

และสอดคล้องกับที่ Fonseca et al. (2012) กล่าวว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าสามารถเรียนรู้ได้เร็วและมีการวางแผนทางการเงินและให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายและความพึงพอใจกับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ขณะที่คนวัยกลางคนถึงสูงวัยมักจะเน้นการออมเพื่ออนาคตและการวางแผนเกษียณ รวมถึง Lusardi and Mitchell (2014) ที่ระบุว่า ผู้ที่มีการศึกษาที่สูงมักเชื่อมโยงกับความรู้ทางการเงินซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจทางการเงินที่มีประสิทธิภาพมากกว่า และสอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคลของ De Fleur (1996) ที่กล่าวถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ว่า อาจมีผลต่อความสนใจและความต้องการที่แตกต่างกัน เช่นสถานภาพทางเศรษฐกิจทั้งรายได้ และค่าใช้จ่ายของครอบครัว โดยผู้ที่มีรายได้น้อยอาจมีโอกาสน้อยที่จะมีการลงทุนในผลิตภัณฑ์การเงินที่ซับซ้อนหรือกลยุทธ์การออมระยะยาว หรือมีการจัดการการเงินในการดำรงชีพในชีวิตประจำวันเท่านั้น และยังไม่มีการทำบัญชีครัวเรือน จึงไม่สนใจขวนขวายหาความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้สูงมีโอกาที่จะเข้าถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายกว่า ซึ่งต้องการความรู้ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ทำให้เห็นประโยชน์ของการทำบัญชีที่มีประสิทธิภาพชัดเจนและจำเป็นมากขึ้น

(2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศ และระดับช่วงอายุที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของชลธิชา วิริยะจงเจริญ (2563) ที่กล่าวว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่ต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยความแตกต่างกันในบริบททางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อีกทั้งในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจที่ผันผวนและความไม่แน่นอนต่าง ๆ ทำให้ทุกเพศทุกวัยต้องปรับตัวและหันมาพึ่งพาหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความอยู่รอดและความมั่นคงในชีวิต ในขณะที่ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่ต่างกันจะมีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคลของ De Fleur (1996) ที่กล่าวถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่หล่อหลอมและมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ความสนใจและความต้องการที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีการศึกษาสูงอาจมีโอกาได้อาชีพที่ดีและมีรายได้สูง ซึ่งจะส่งผลให้มีรูปแบบค่าใช้จ่ายที่แตกต่างออกไป สิ่งเหล่านี้ล้วนหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบที่หลากหลายตามบริบทของแต่ละบุคคลและแต่ละครัวเรือน

(3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและมีทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับข้อค้นพบของอาทิตย์ สุจเสน และคนอื่น ๆ (2562) ที่ระบุว่า การรับรู้ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือน ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยความรู้เป็นรากฐาน

ของการกระทำ ดังนั้น การมีความรู้เกี่ยวกับหลักการทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถเข้าใจว่าควรทำอะไร และอย่างไร เมื่อมีความรู้เพียงพอ่อมเกิดความมั่นใจในการลงมือทำและเกิดแรงผลักดันสำคัญให้เกิดพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแฝก อำเภอสาร์ภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ 1) มีความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับปานกลาง 2) มีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตภาพรวมในระดับมาก และ 3) ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความรู้พื้นฐานสามารถเข้าใจหลักการเบื้องต้นของการทำบัญชีครัวเรือน แต่อาจยังไม่เพียงพอที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ หรือนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพ อาจมีการบันทึกรายรับรายจ่ายบ้างแต่ไม่ครบถ้วน หรือไม่ต่อเนื่อง และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้จำกัดอยู่แค่เรื่องการเงินหรือการทำบัญชีเท่านั้น แต่เป็นแนวคิดที่ครอบคลุมถึงการดำเนินชีวิตที่หลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยมีหลักการสำคัญ คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม ดังนั้น บัญชีครัวเรือนเป็นเพียงเครื่องมือหรือกลไกหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติทางการเงิน โดยเฉพาะในเรื่องของความพอประมาณและความมีเหตุผลในการใช้จ่ายและการบริหารจัดการรายรับ-รายจ่าย เทศบาลตำบล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมหรืออบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อยกระดับจากความรู้ไปสู่การลงมือทำอย่างต่อเนื่อง โดยกิจกรรมที่จัดควรเป็นรูปแบบที่ให้ชุมชนได้มีการลงมือปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เทศบาลตำบลควรส่งเสริมวินัยทางการเงินและการใช้จ่ายอย่างพอประมาณในครัวเรือนให้กับประชาชนในชุมชน รวมถึงบูรณาการการนำเนื้อหาเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนร่วมกับการส่งเสริมคุณธรรม ความพอประมาณ และการวางแผนการใช้ชีวิตเข้ามาสอดแทรกจัดกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียน หรือกลุ่มสตรีหรือผู้สูงอายุในชุมชน

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์ในระดับชุมชน

1) ควรจัดกิจกรรมหรืออบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการทำบัญชีครัวเรือน เช่น การจัดเวิร์กช็อปแบบมีส่วนร่วม การสอนแบบลงมือปฏิบัติจริง

2) ควรสร้างแบบฟอร์มที่ใช้งานง่ายหรือพัฒนาสื่อหรือสมุดบัญชีครัวเรือนที่ง่ายต่อการใช้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีพื้นฐานการศึกษาน้อย

3) ควรคัดเลือกครัวเรือนต้นแบบที่มีการทำบัญชีครัวเรือนต่อเนื่องและเห็นผลชัดเจนมาเป็นกรณีศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นแนวทางให้คนอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือนและการไม่ทำบัญชีครัวเรือนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
- 2) การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนที่เหมาะสมเป็นที่สนใจ ตรงกับความต้องการของประชาชน
- 3) การศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มผู้ที่ไม่ทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- เกศสุตา สิทธิสันติกุล. (2550). *บัญชีครัวเรือนเปลี่ยนชีวิต*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย.
- จันทะสุก ลาตสะอาด, โรจนา ธรรมจินดา, และสุรธรรมพันธ์ สุวรรณพันธ์. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของคณวิทำงานในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 11(1), 124-138.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMMS/article/view/131893/99018>
- ชลธิชา วิริยะจงเจริญ. (2563). พฤติกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในเขตฝั่งธนบุรี. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 3(1), 9-20. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/polssru/article/view/248285>
- ญาณิกา ศักดิ์ศรี. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในการป้องกันการติดเชื้อตำแหน่งผ่าตัดในระยะผ่าตัดของพยาบาลห้องผ่าตัด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. PSU Knowledge Bank. <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12524/425749.pdf>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. เอส.อาร์. พรินติ้งแมส โปรดักส์.
- เนตรนิภา เจียมศักดิ์ และจุฑารัตน์ โพธิ์หลวง. (2566). การพัฒนาการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มแม่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 25(1), 43-54.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/msaru/article/view/265588/177351>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2539). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1), 64-70.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemmsu/article/view/154477/112393>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. สุวีริยาสาส์น.
- ภัทรา เรืองสินัญญา. (2555). บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกมองข้าม. *วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 7(1), 20-28.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/BECJournal/article/download/54656/45365>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. นานมีบุ๊คส์.

- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558, 15 กันยายน). แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางประชากรศาสตร์. Media Learning of Public Administration.
https://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/blog-post_11.html
- สถิต มโนการ. (2560). การพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการพึ่งพาตนเองในชุมชนบ้านนาแล ตำบลศิลาแลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้].
http://mdc.library.mju.ac.th/thesis/2561/sathit_manokarn/fulltext.pdf
- สภาพัฒน์รายงานภาวะสังคมไตรมาส 2 ปี 2566 จ้างงานดีขึ้น แต่หนี้ครัวเรือนเพิ่ม 3.6%. (2566, 28 สิงหาคม). ไทยพับลิก้า. <https://thaipublica.org/2023/08/nescdc-social-status-report-q2-2566/>
- อรรถพล จรจันทร์. (2564). พฤติกรรมทางการเงินและการวางแผนการชำระหนี้ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของประเทศไทย กรณีศึกษา ผู้กู้ยืมกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. [ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
<http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2008/1/gs571120080.pdf>
- อาทิตย์ สุขเสน, นิตยา ทัดเทียม, และกมลนันท์ ชีวรัตน์โชติ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสมาชิวิชาชีพบัญชี, 1(2), 68-91. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JFAC/article/view/193873>
- Bloom's taxonomy of learning. (ม.ป.ป.). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
[https://www.edu.chula.ac.th/sites/default/files/users/user114/%E0%B8%94%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B9%82%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3/%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%A1/%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B9%E0%B8%95%E0%B8%A3\(66\)/4.%20Bloom%E2%80%99s%20Taxonomy%20of%20Learning.pdf](https://www.edu.chula.ac.th/sites/default/files/users/user114/%E0%B8%94%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B9%82%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3/%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%A1/%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B9%E0%B8%95%E0%B8%A3(66)/4.%20Bloom%E2%80%99s%20Taxonomy%20of%20Learning.pdf)
- De Fleur, M. L. (1996). *Theories of mass communication*. Houghton Mifflin.
- Fonseca, R., Mullen, K. L., Zamarro, G., & Zissimopoulos, J. (2012). What explains the gender gap in financial literacy? The role of household decision making. *Journal of Consumer Affairs*, 46(1), 90–106. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2011.01221.x>

Hilgert, M. A., Hogarth, J. M., & Beverly, S. G. (2003). Household financial management: The connection between knowledge and behavior. *Federal Reserve Bulletin*, 309–322.

https://www.researchgate.net/publication/5039164_Household_Financial_Management_The_Connection_Between_Knowledge_and_Behavior

Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5–44.

<https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jel.52.1.5>